

BALTIC LEGAL
SOLUTIONS

Ieguldījums Tavā nākotnē!

Advokātu biroja

KRONBERGS & ČUKSTE

5.nodevums

Valsts kancelejas konkursa

*“Publiskās personas dalības kapitālsabiedrībā mērķa,
nepieciešamības un statusa kritēriju izvērtējums”*

Starpziņojums par gada pārskatu kopsavilkumu

Gada pārskata izveides metodoloģija

Rīga, 2012. gada 5. martā

Nodevumu sagatavošanā iesaistītie eksperti

Vineta Čukste	- projekta vadītāja, Zvērināta advokātu biroja „Kronbergs&Čukste” partnere
Kristīne Sakārne	- vadošā eksperte juridiskajos jautājumos, Zvērinātu advokātu biroja „Kronbergs&Čukste” zvērināta advokāte
Daina Beļicka	- vadošā eksperte komercsabiedrību vadības jautājumos, SIA „Ernst&Young” partnere
Nauris Kļava	- vadošais eksperts komercsabiedrību vadības jautājumos, SIA „Ernst&Young” izpilddirektors
Linas Dičpetris	- vadošais eksperts komercsabiedrību vadības jautājumos ārvalstīs, SIA „Ernst&Young” partneris
Alfrēds Vanags	- eksperts komercsabiedrību vadības jautājumos ārvalstīs, Baltijas Starptautiskā Ekonomikas Politikas Studiju Centra (BICEPS) direktors
Tālis Putniņš	- eksperts komercsabiedrību vadības jautājumos ārvalstīs, Rīgas Ekonomikas augstskolas pasniedzējs, akadēmiskais pētnieks
Artis Jansons	- eksperts komercsabiedrību vadības jautājumos, SIA „Ernst&Young” vecākais konsultants
Helēna Dombrovska	- eksperte komercsabiedrību vadības jautājumos, SIA „Ernst&Young” vecākā konsultante
Jānis Strautmanis	- eksperts komercsabiedrību vadības jautājumos, SIA „Ernst&Young” vecākais konsultants
Tina Lūse	- eksperte juridiskos jautājumos, Zvērinātu advokātu biroja „Kronbergs&Čukste” juriste
Annija Mežinska	- eksperte juridiskos jautājumos, Zvērinātu advokātu biroja „Kronbergs&Čukste” juriste
Zane Veidemane-Bērziņa	- eksperte juridiskos jautājumos, Zvērinātu advokātu biroja „Kronbergs&Čukste” zvērināta advokāte
Marta Freimane	- eksperte juridiskos jautājumos, Zvērinātu advokātu biroja „Kronbergs&Čukste” juriste
Normunds Orols	- eksperts juridiskos jautājumos, Zvērinātu advokātu biroja „Kronbergs&Čukste” jurists
Aigars Strupiņš	- Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes lektors
Renāte Strazdiņa	- eksperte pakalpojumu analīzes jautājumos, SIA „Ernst&Young” vecākā projektu vadītāja
Imants Felsbergs	- eksperts pakalpojumu analīzes jautājumos, SIA „Ernst&Young” vecākais konsultants

Dzintars Kalniņš	-	eksperts komercsabiedrību vadības jautājumos, SIA „Ernst&Young” vecākais konsultants
Pēteris Miķelsons	-	eksperts komercsabiedrību vadības jautājumos, SIA „Ernst&Young” vecākais konsultants

Materiāls ir veidots ar Eiropas Savienības Eiropas Sociālā fonda un Latvijas valsts finansiālu atbalstu 2007.-2013. gada ES fondu plānošanas perioda darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” aktivitātes „Administratīvās kapacitātes stiprināšana” projekta „Administratīvā sloga samazināšana un administratīvo procedūru vienkāršošana” ietvaros. Par materiāla saturu atbild Valsts kanceleja. 85 % no projekta finansē Eiropas Savienība ar Eiropas Sociālā fonda starpniecību un 15 % Latvijas valsts budžets. Aktivitāti administrē Valsts kanceleja sadarbībā ar Sabiedrības integrācijas fondu.”

Satura rādītājs

1. Latvijas valsts uzņēmumu gada pārskata metodoloģija	7
1.1. Gada pārskata nepieciešamības pamatojums un mērķauditorija	7
1.2. Gada pārskata sagatavošanas pieeja	7
1.2.1. Gada pārskata sagatavošanas procesa dalībnieki un to atbildības sfēras	7
1.2.1.1. Atbildīgā institūcija	8
1.2.1.2. Nozaru ministrijas	9
1.2.1.3. Tieslietu ministrija	10
1.2.1.4. Valsts uzņēmumi	10
1.2.2. Pārskatā iekļaujamie valsts uzņēmumi un informācijas salīdzināmība	11
1.2.3. Gada pārskata analītiskās sadaļas	11
1.2.3.1. Esošie pārvaldes principi, būtība un mehānismi	11
1.2.3.2. Grāmatvedības uzskaites principi un citas prasības	12
1.2.3.3. Būtiskākās izmaiņas pārvaldībā un valsts resursu ieguldījumos	12
1.2.3.4. Pārskata sagatavošanā izmantotā metodika	12
1.2.3.5. Finanšu kopsavilkums un finanšu pārskats pa sektoriem	13
1.2.3.6. Nozaru apskats	13
1.2.3.7. Individuālie uzņēmumi	13
Pielikumi	14
Pielikums Nr. 1 - Gada pārskata sagatavošanas procedūra un shēma	14
Pielikums Nr. 2 - Valsts kapitālsabiedrību gada pārskata saturs	24
1. Kopsavilkums	24
2. Ievads	24
3. Esošie valsts aktīvu un resursu pārvaldes principi, būtība un mehānismi	24
4. Grāmatvedības uzskaites principi un citas prasības	24
5. Būtiskākās izmaiņas pārvaldībā un valsts resursu ieguldījumos	24
6. Pārskata sagatavošanā izmantotā metodika	24
7. Finanšu kopsavilkums	24
8. Finanšu pārskats pa sektoriem	25
9. Nozaru apskats	25
10. Individuālie uzņēmumi	26
11. Pielikumi	26
Pielikums Nr. 3 - Valsts dalības kapitālsabiedrībās pamatojums	29
Tirgus nepilnības	29
Normatīvajos aktos noteiktie iemesli valsts uzņēmumu veidošanai	29
Pielikums Nr. 4 - Gada pārskata sagatavošanā izmantojamie informācijas avoti	31

Skaidrojumi

Šīs metodoloģijas ietvaros ar uzņēmumiem un kapitālsabiedrībām tiek saprastas valsts kapitālsabiedrības (kapitālsabiedrības, kuras valsts īpašumā ir 100% kapitāla daļu), kapitālsabiedrības, kurās valsts ir vairākuma akcionārs / dalībnieks un citas sabiedrības, kas tiek iekļautas pārskatā par valsts aktīviem.

1. Latvijas valsts uzņēmumu gada pārskata metodoloģija

Lai valsts uzņēmumu gada pārskats tiktu veidots pēc vienotiem kritērijiem, un pārskatā iekļautā informācija varētu tikt ērti apkopota, viegli salīdzināma un analizējama, šajā metodoloģijā aprakstīta pārskata sagatavošanas pieeja, kas būtu izmantojama turpmāko pārskatu veidošanai.

Pirms valsts uzņēmumu gada pārskata sagatavošanas būtiski izprast tā izstrādāšanas un publiskošanas nepieciešamību, kā arī identificēt gada pārskata mērķauditoriju. Turklāt svarīgi ir noteikt informācijas avotus, kas tiek ņemti par pamatu gada pārskata sagatavošanai, identificējot gada pārskata sagatavošanā iesaistītos dalībniekus, to atbildības jomas attiecībā uz informācijas pieprasīšanu, sagatavošanu, iesniegšanu, apkopošanu un salīdzināšanu, pārliecinoties, ka visā gada pārskata izstrādāšanas gaitā tiek pielietota vienota pieeja.

1.1. Gada pārskata nepieciešamības pamatojums un mērķauditorija

Gada pārskata par valsts īpašumā esošajiem uzņēmumiem veidošanas pamatā ir nepieciešamība apzināt esošo situāciju valsts uzņēmumos, to līdzšinējās un turpmākās darbības virzienus un mērķus, kā arī valsts uzņēmumu pārvaldību. Pārskata mērķis ir sniegt informāciju par valsts dalību uzņēmumos, par ieguldītajiem valsts resursiem, to atdevi, par uzņēmumu sniegtajiem pakalpojumiem, pamatdarbībām, kas nodrošina saražotās produkcijas realizāciju, kā arī informāciju par nozarēm, kurās darbojas valsts uzņēmumi.

Sagatavojot Latvijas valsts uzņēmumu gada pārskatu un padarot to publiski pieejamu, tiek ievērota citu valstu labās korporatīvās pārvaldības prakse, kur šādi pārskati tiek regulāri sagatavoti jau vairākus gadus, kā piemēram, Zviedrijā, Vācijā, Somijā, Lielbritānijā u.c. valstīs.

Tā kā Latvijas nodokļu maksātāji var tikt uzskatīti par netiešiem valsts aktīvu īpašniekiem, valstij ir jānodrošina regulāras informācijas pieejamība par valsts īpašumu, tā apjomu, pārvaldības efektivitāti u.c. svarīgiem aspektiem, kas saistīti ar valsts uzņēmumu pārvaldību un attīstību. Pārskata regulāra publicēšana nodrošinātu lielāku valsts uzņēmumu caurskatāmību, kas veicinātu sabiedrības uzticēšanos valstij kā valsts kapitāla pārvaldītājam, kas regulāri seko līdzi tai piederošo uzņēmumu darbības rezultātiem, ir ieinteresēts to darbības efektivitātes uzlabošanā un ilgtermiņa attīstības veicināšanā.

Gada pārskata mērķauditorija ir gan valsts pārvalde, gan investori, gan arī plašāka sabiedrība. Informācijas par situāciju valsts uzņēmumos nodrošināšana ir būtiska, ņemot vērā valsts pārvaldes iekšienē un publiskajā informācijas telpā vairākkārt izskanējušo un apspriesto jautājumu par to, vai valsts ir optimālākais valsts uzņēmumu pārvaldītājs. Par pamatu valsts dalības uzņēmumos izvērtēšanai būtu jāņem šīs metodoloģijas Pielikumā Nr.3 norādītais pamatojums.

1.2. Gada pārskata sagatavošanas pieeja

1.2.1. Gada pārskata sagatavošanas procesa dalībnieki un to atbildības sfēras

Šajā nodaļā aprakstītas atbildīgās institūcijas, valsts uzņēmumu valdes u.c. gada pārskata veidošanā iesaistīto pušu atbildība un pienākumi.

Būtiskākie informācijas avoti, kas var tikt ņemti par pamatu, veidojot gada pārskatu par valsts uzņēmumiem iekļauti Pielikumā Nr.4.

1.2.1.1. Atbildīgā institūcija

Latvijas valsts uzņēmumu gada pārskats būtu jāsagatavo kā vienots dokuments, ko izstrādā institūcija, kas noteikta kā atbildīgā iestāde par Latvijas valsts uzņēmumu gada pārskata sagatavošanu, kā arī par korporatīvās pārvaldības metodoloģisko vadliniju izveidi un, iespējams, par pārvaldi daļā no valsts uzņēmumiem.

Šī institūcija būtu atbildīga par:

- **vienotas pieejas nodrošināšanu** un vienotas informācijas apkopošanas pieejas izveidi un piemērošanu visām kapitālsabiedrībām, lai informācija, kas tiek iekļauta kopējā gada pārskatā, ir pēc iespējas salīdzināmāka visu uzņēmumu un nozaru griezumā;
- **datu uzturēšanu par valsts dalību uzņēmumos**, uzturot aktuālo informāciju par valsts dalību dažādās kapitālsabiedrībās, tai skaitā informāciju par kapitāldaļu turētāju, kapitāldaļu apmēru, kapitālsabiedrību darbības nozari un citu informāciju;
- **kapitālsabiedrību grupēšanu pa nozarēm**, analizējot katras konkrētās kapitālsabiedrības piederību konkrētai nozarei par pamatu izmantojot 2010.gada valsts uzņēmumu pārskatu, ņemot vērā arī vērā kapitālsabiedrību darbības jomas izmaiņas pārskata gadā;
- **pārskatam nepieciešamās informācijas iegūšanu no kapitālsabiedrībām** - aktuālo informāciju par kapitālsabiedrībām finanšu un nefinanšu rezultātiem, pamatojoties uz jau 2010. gada valsts aktīvu pārskatā izveidoto katras kapitālsabiedrības pārskata formu, iesniegtu pašas kapitālsabiedrības, bet informācija no kapitālsabiedrībām tiktu pieprasīta tikai tajos gadījumos, ja kapitālsabiedrības mājas lapās nav pieejama nepieciešamā informācija;
- **pārskatam nepieciešamās informācijas iegūšanu no nozaru ministrijām** -atbildīgā institūcija apkopotu no nozaru ministrijām saņemto informāciju par nozaru attīstības tendencēm un izmaiņām pārskata gadā, bet papildu kapitālsabiedrību iesniegtajai informācijai, atbildīgā institūcija nozaru pārskata sagatavošanai izmantotu arī citus datu avotus, tajā skaitā valstij piederošo un privāto kapitālsabiedrību, Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes, nozares ministriju mājas lapas un citu publiski pieejamu informāciju;
- **pārskatam nepieciešamās informācijas apkopošanu par tām kapitālsabiedrībām, kur valsts ir mazākuma akcionārs** - informācija par kapitālsabiedrībās, kur valsts ir mazākuma akcionārs tiktu apkopota no atbildīgās institūcijas pārraudzībā esošās informācijas, bet nepieciešamības gadījumā papildu informācija tiktu pieprasīta no nozares ministrijas vai kapitāldaļu turētāja;
- **saņemtās informācijas pārbaudīšanu** - atbildīgā institūcija izskatītu no kapitālsabiedrībām un nozaru ministrijām saņemto informāciju, izmantojot dažādus datu avotus;
- **papildu analīzes veikšanu** - atbildīgā institūcija veiktu papildu analīzi saistībā ar gada pārskata sagatavošanu, kā piemēram, analizētu izmaiņas likumdošanā, grāmatvedības standartos, valstij piederošo aktīvu sastāvā un struktūrā, kā arī citus jautājumus;

- **saņemtās informācijas apkopošanu** - ņemot vērā norādītos informācijas saņemšanas termiņus, institūcijas, kas būs atbildīga par kopējā gada pārskata veidošanu, pienākums ir apkopot visu nepieciešamo informāciju ne vēlāk kā līdz konkrētā gada 1.septembrim;
- **gada pārskata publiskošanu** - gada pārskats būtu jāpublisko ne vēlāk kā līdz attiecīgā gada 1.oktobrim.

1.2.1.2.Nozaru ministrijas

Nozaru ministrijas ir atbildīgas par :

- **nozaru apskata sagatavošanu** - atsevišķas nozaru ministrijas ir atbildīgas par gada pārskata nozaru apskatos iekļauto informāciju. Par pamatu nozaru apskatu sagatavošanai tiktu izmantota nozares ministrijai pieejamā informācija, Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes nodrošinātā informācija, kapitālsabiedrību iesniegtā informācija, kā arī tiktu izmantoti citi informācijas avoti;
- **būtisku izmaiņu ziņošanu atbildīgajai iestādei** - nepieciešams sniegt informāciju saistībā ar nozarē darbošos uzņēmumu pārvaldību, likvidāciju, apvienošanas u.c. darījumiem, kā arī nozaru attīstības tendencēm un izmaiņām pārskata gadā;
- **informācijas nodošanu atbildīgajai institūcijai** - regulāri jāsniedz informācija par īpašumā esošajām kapitālsabiedrībām, kopējās izmaiņas, nepieciešamības gadījumā pēc atbildīgās institūcijas pieprasījuma sniegt informāciju par kapitālsabiedrībām, kur valsts ir mazākuma akcionārs, turklāt ņemot vērā noteiktos informācijas saņemšanas termiņus, nozaru ministrijām ir laicīgi jānodod tās rīcībā esošā un atbildīgās institūcijas pieprasītā informācija, jo tās apkopšana, par ko atbild atbildīgā institūcija, paredzēta ne vēlāk kā līdz konkrētā gada 1.septembrim;
- **ieteikumu izstrādāšanu attiecībā uz kapitālsabiedrību pārvaldības modeļa pilnveidošanu** - atsevišķo nozaru ministriju atbildības sfērā ir arī ieteikumu izstrāde kapitālsabiedrību pārvaldes principu efektivitātes uzlabošanai;
- **ieteikumu izstrādāšanu attiecībā uz gada pārskatu sagatavošanu**, kā arī atskaišu formu sagatavošanu.

Kapitālsabiedrības ir iesaistītas sabiedrībai nozīmīgas infrastruktūras un pakalpojumu nodrošināšanā un tās ir sagrupētas pa konkrētām tautsaimniecības nozarēm. Aiz katras no zemāk uzskaitītajām gada pārskatā izdalītajām nozarēm ir attiecīgi minēta par kapitālsabiedrību gada pārskata nozaru apskatos iekļautās informācijas atbilstību un nodošanu atbildīgā nozares ministrija:

- enerģētika (Ekonomikas ministrija);
- elektroniskie sakari (Satiksmes ministrija);
- mežsaimniecība (Zemkopības ministrija);
- transports (Satiksmes ministrija);
- nekustamie īpašumi (Finanšu ministrija);
- veselības aprūpe (Veselības ministrija).

Gada pārskatā tiek analizēta informācija par augstāk uzskaitītajām nozarēm, iekļaujot nozares apskatu, regulējumu, kā arī tirgus struktūru un konkurenci, tādējādi nodrošinot kapitālsabiedrību analīzi plašākā kontekstā un valsts nozīmi tautsaimniecības nozarēs, kurās darbojas valstij pilnībā vai daļēji piederošās kapitālsabiedrības.

Mainoties valsts īpašumā esošo kapitālsabiedrību piederībai, var mainīties arī pastāvošais valstij pilnībā vai daļēji piederošo kapitālsabiedrību grupējums, kā rezultātā atsevišķu nozaru apskatu sagatavošana vairs nebūtu nepieciešama, kā arī gada pārskatā var tikt izdalītas citas nozares un iekļauti to apskati.

1.2.1.3. Tieslietu ministrija

Tieslietu ministrija ir atbildīga par:

- **informācijas iesniegšanu atbildīgajai institūcijai.** Iesniedzamā informācija iekļauj veiktās izmaiņas normatīvajos aktos, kas attiecas uz kapitālsabiedrību pārvaldību pārskata gadā;
- **ieteikumu izstrādāšanu.** Tieslietu ministrijas atbildības sfērā ietilpst arī priekšlikumu izstrāde normatīvās bāzes izmaiņām.

1.2.1.4. Valsts uzņēmumi

Valsts uzņēmumi gada pārskata sagatavošanā ir atbildīgi par:

- **informācijas sagatavošanu par pārskata gada darbības rezultātiem** - katra atsevišķā uzņēmuma valdes atbildība ir sagatavot informāciju atbilstoši atbildīgās institūcijas informācijas pieprasījumam. Informācija tiktu iesniegta saskaņā ar 2010.gada pārskatā izstrādāto formu katrai no kapitālsabiedrībai. Nepieciešamības gadījumā izstrādātā forma var tikt mainīta, lai labāk atspoguļotu informāciju par konkrēto kapitālsabiedrību. Kapitālsabiedrību valdes pārskatu par gada darbības rezultātiem sagatavotu, pamatojoties uz auditētiem gada pārskatiem, kas iekļauj pamata gada pārskata sadaļas – apvienoto ieņēmumu pārskatu, pārskatu par finanšu stāvokli, naudas plūsmas pārskatu, konsolidēto pašu kapitāla izmaiņu pārskatu un piezīmes par attiecīgo gada pārskatu. Papildus KS gada pārskatus publicētu uzņēmumu mājas lapās. Tā kā kapitālsabiedrībām, līdzīgi kā citiem uzņēmumiem un komersantiem jāievēro Latvijas republikas likums „Par grāmatvedību” un Gada pārskatu likums, kā arī Konsolidēto gada pārskatu likums, ja kapitālsabiedrība ir koncerna mātes sabiedrība, gada pārskatu par aizvadīto finanšu gadu iesniegšanas termiņš ir 30.aprīlis vai, ja kapitālsabiedrība pārsniedz konkrētus lieluma kritērijus, kas minēti Gada pārskata likuma 24.panta 2.daļā, tas iesniedzams līdz 31.jūlijam;
- **ceturkšņu darbības rezultātu iesniegšanu** - papildu iesniedzamajiem gada pārskatiem, kapitālsabiedrībām būtu pienākums atbildīgajai institūcijai iesniegt ceturkšņu datus vai nodrošināt to publikāciju uzņēmuma mājas lapā;
- **informācijas iesniegšanu atbildīgajai institūcijai** - kapitālsabiedrībām jāiesniedz auditētie dati par darbības rezultātiem tiklīdz tie tiek apstiprināti. Aktuālā informācija par kapitālsabiedrību, tās finanšu, kā arī nefinanšu rezultātiem jāiesniedz par pamatu ņemot jau 2010.gada valsts aktīvu pārskatā izveidoto katras kapitālsabiedrības pārskata formu;

- **informācijas ievietošanu kapitālsabiedrības mājas lapā.** Ja kapitālsabiedrības mājas lapā nav ievietota nepieciešamā informācija, pēc atbildīgās institūcijas pieprasījuma tā ir jāiesniedz vai arī jānodrošina informācijas pieejamība mājas lapā.
- **ieteikumu izstrādāšanu.** Katras atsevišķās kapitālsabiedrības atbildības sfērā ietilpst arī priekšlikumu izstrāde gada pārskata uzlabošanai, kas tiek sūtīti kapitāldaļu turētājiem.

Gada pārskata metodoloģijai pievienots Pielikums Nr.1, kur detalizēti uzskaitīti un aprakstīti soļi kapitālsabiedrību pārskata sagatavošanai, iesaistīto pušu pienākumi un atbildība, datu avoti, kā arī noteikts katra konkrētā soļa izpildes laiks.

1.2.2. Pārskatā iekļaujamie valsts uzņēmumi un informācijas salīdzināmība

Pārskatā jāiekļauj un jāveic detalizēta analīze par valstij pilnībā vai daļēji piederošām kapitālsabiedrībām, kuru pamatkapitālā valsts daļa atsevišķi vai kopumā pārsniedz 50%. Kapitālsabiedrību īpašumā esošās meitas sabiedrības, kas atrodas arī valsts īpašumā, pārskatā detalizēti apskatītas netiktu, bet to finanšu informācija iekļauta, pamatojoties uz kapitālsabiedrību konsolidēto pārskatu informāciju. Gala kopsavilkumā, kur tiktu iekļauti tikai tādi būtiskākie dati kā apgrozījums, peļņa, aktīvu apjoms un valsts kapitāla daļa, tiktu iekļautas visas valstij piederošās kapitālsabiedrības. Pārskatā netiktu iekļautas pašvaldībām piederošās kapitālsabiedrības, vai kapitālsabiedrības ar pašvaldību kapitāla daļu. Pārskatā netiktu iekļautas arī aģentūras vai citas valsts pārvaldes institūcijas.

Ja meitas sabiedrības tiek analizētas atsevišķi no koncerna, ja netiek iekļauta konsolidētā pārskata informācija, un ja tiek veiktas citas būtiskas izmaiņas datu norādīšanā, kas ietekmē informācijas salīdzināmību, uz to ir jāvērs uzmanība un tas ir atsevišķi jānorāda. Taču šāda prakse nebūtu ieteicama, jo tas nenodrošinātu informācijas salīdzināmību, pieļaujamie gadījumi varētu būt saistīti, piemēram, ar Eiropas Savienības normatīvo aktu ietekmē no koncerna atdalītām meitas sabiedrībām.

1.2.3. Gada pārskata analītiskās sadaļas

Gada pārskata metodoloģijai pievienots Pielikums Nr.2, kur atsevišķās sadaļās ieskicēts gada pārskata saturs un īsumā raksturota katrā pārskata sadaļā iekļaujamā informācija. Par pamatu Pielikuma Nr.2 izveidei tiek ņemts 2010.gada valsts aktīvu pārskats, bet nepieciešamības gadījumā, iekļaujot pamatojumu pārskata sākuma sadaļās, var tikt mainīta pārskatā iekļautā analīze un fakti. Īpaša uzmanība jāpievērš vienotas informācijas atspoguļošanai pa gadiem, lai nodrošinātu informācijas salīdzināmību. Pielikumā Nr.2 iekļauta arī tabula, kurā ietverti skaidrojumi par tiem rādītājiem, kas tika izmantoti, atainojot pārskatā iekļauto valstij pilnībā vai daļēji piederošo kapitālsabiedrību darbības rezultātus.

1.2.3.1. Esošie pārvaldes principi, būtība un mehānismi

Regulāri jāpārskata izmaiņas kapitālsabiedrību pārvaldes principos, saistībā ar valsts kapitāla daļu turētāja lēmumiem, precizējot jautājumus par valsts dalības uzsākšanu vai pārtraukšanu kapitālsabiedrībās, kapitālsabiedrību pārvaldību, dividendu un ziedojumu politiku, informācijas atklātības prasībām, vērsot uzmanību uz veiktajiem grozījumiem esošajā likumdošanas ietvarā un

konkrēti precizējot, kādos likumos vai citos normatīvajos aktos izmaiņas veiktas un kā tas ietekmēs turpmāko kapitālsabiedrību pārvaldību. Nepieciešams iekļaut veikto grozījumu, kā arī aktuālu rīkojumu, lēmumu uzskaitījumu, kā arī sniegt izvērstu paskaidrojumu par veiktajām izmaiņām un to ietekmi uz kapitālsabiedrību pārvaldes principiem.

Šajā sadaļā jāiekļauj pamatojums valsts dalībai kapitālsabiedrībās - ir būtiski paskaidrot, kāpēc valsts īpašumā atrodas uzņēmumi, jo ārvalstu praksē pastāv dažādas pieejas attiecībā uz valsts uzņēmumiem. Gada pārskata metodoloģijai pievienots pielikums (Pielikums Nr.3), kur sniegts valsts dalības kapitālsabiedrībās teorētiskais pamatojums, kas būtu izmantojams analizējot kapitālsabiedrības. Sabiedrībai būtu jābūt informētai, vai valsts mērķis ar valsts uzņēmumu līdzdalību ir gūt maksimālu peļņu un paturēt tos uzņēmumus, no kuriem tiek gūtas lielākās dividendes, vai atsavināt pēc iespējas lielāku uzņēmumu apjomu un pēc iespējas palielināt privātā sektora līdzdalību valsts tautsaimniecībā, samazinot valsts ārējā parāda apjomu, vai paturēt valsts uzņēmumus ar mērķi, lai tiktu nodrošināta pēc iespējas lielāka sabiedrisko preču sniegšana, vai kāds cits pamatmērķis.

1.2.3.2. Grāmatvedības uzskaites principi un citas prasības

Nepieciešams apzināt tās normatīvajos aktos noteiktās prasības, kas attiecas uz valsts īpašumā esošo kapitālsabiedrību grāmatvedības uzskaiti un gada pārskatu sagatavošanu, pārliecinoties, vai, attiecībā pret iepriekšējo gadu, nav pieņemti vai papildināti pastāvošie, valstij piederošajām kapitālsabiedrībām saistošie grāmatvedības uzskaites principi vai citas likumdošanas prasības. Jāvērš uzmanību un jāfiksē būtiskas konkrētās gada pārskatā iekļauto kapitālsabiedrību veiktās izmaiņas grāmatvedības uzskaites principos, kā arī veiktās korekcijas iepriekšējo gadu finanšu rezultātos, ja tādas pārskata gadā bijušas, sniedzot skaidrojumu par šādu izmaiņu ietekmi uz turpmāko kapitālsabiedrību informācijas sagatavošanas un sniegšanas procesu.

1.2.3.3. Būtiskākās izmaiņas pārvaldībā un valsts resursu ieguldījumos

Attiecībā pret iepriekšējo gadu jāpārskata un jāuzskaita nozīmīgākās izmaiņas, kas saistītas ar valsts resursu ieguldījumiem kapitālsabiedrībās, kā arī to pārvaldi, kā rezultātā var tikt veiktas izmaiņas gada pārskatā iekļaujamo kapitālsabiedrību portfeļa sastāvā, kā arī pārskatītas tās individuālās kapitālsabiedrības, kas gada pārskatā tiks detalizēti apskatītas atsevišķi, kā arī šāda veida izmaiņas var būt par pamatu valstij pilnībā vai daļēji piederošo kapitālsabiedrību grupējuma pa konkrētām tautsaimniecības nozarēm pārskatīšanai.

1.2.3.4. Pārskata sagatavošanā izmantotā metodika

Nepieciešams uzskaitīt un šajā sadaļā iekļaut paredzētās izmaiņas gada pārskata izstrādes metodikā, lai veicinātu gada pārskata lietotāju informētību par būtiskākajām izmaiņām no iepriekšējā gada. Nepieciešams identificēt gada pārskata sagatavošanai nepieciešamo informāciju un tās avotus, ņemot vērā izmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu attiecībā uz gada pārskatā iekļaujamo informāciju.

1.2.3.5. Finanšu kopsavilkums un finanšu pārskats pa sektoriem

Finanšu kopsavilkumā jāiekļauj virkni finanšu rādītāju (apgrozījums, EBITDA, EBIT, peļņa/zaudējumi, peļņa/zaudējumi neieskaitot finanšu sektoru, aktīvi, nauda, pašu kapitāls, aizņēmumi, darbinieki, dotācijas, dividendes, pašu kapitāla atdeve, aktīvu atdeve, EBITDA un apgrozījuma attiecība, peļņas un apgrozījuma attiecība, pašu kapitāla un aktīvu attiecība), kas aprēķināmi par visiem pārskatā iekļautajiem uzņēmumiem kopā, lai gada pārskata lietotāji gūtu vispārīgu priekšstatu par visu pārskatā iekļauto kapitālsabiedrību finanšu situāciju. Lai gada pārskata mērķauditorijai tiktu sniegts priekšstats par kapitālsabiedrību darbību plašākā nozares kontekstā, nepieciešams aprēķināt finanšu rādītājus to nozaru griezumā, pa kurām ir sagrupētas valsts īpašumā esošās pārskatā iekļautās kapitālsabiedrības. Lai varētu izdarīt objektīvus secinājumus par kapitālsabiedrību darbības tendencēm un izmaiņām laika dimensijā, konsolidētie finanšu rādītāji būtu jāaprēķina par vismaz trīs gadu periodu, savukārt nozares finanšu rādītāji aprēķināmi par attiecīgo pārskata gadu. Finanšu rādītāji aprēķināmi, ņemot par pamatu kapitālsabiedrību darbību raksturojošo rādītāju skaidrojumus, kas pievienojami gada pārskatam pielikuma veidā.

1.2.3.6. Nozaru apskats

Gada pārskatā iekļautās kapitālsabiedrības tiek sagrupētas pa konkrētām tautsaimniecības nozarēm, par katru no tām atsevišķi veidojot nozares apskatu, tādējādi nodrošinot kapitālsabiedrību analīzi plašākā kontekstā un apzinot valsts nozīmi tautsaimniecības nozarēs, kurās darbojas valstij pilnībā vai daļēji piederošās kapitālsabiedrības.

Nepieciešams regulāri sekot līdzi izmaiņām valsts resursu ieguldījumos kapitālsabiedrībās un to pārvaldē, kā rezultātā var mainīties arī pastāvošais valstij pilnībā vai daļēji piederošo kapitālsabiedrību grupējums pa konkrētām tautsaimniecības nozarēm. Izmaiņu rezultātā gada pārskatā var tikt izdalītas papildu nozares un iekļauti to apskati, kā arī atsevišķu nozaru apskatu sagatavošana var vairs nebūt nepieciešama. Iekļaujot informāciju par katru no nozarēm, jāņem vērā tās specifika, kā arī dažādas izmaiņas pārskata periodā, kā piemēram, izmaiņas Eiropas Savienības regulējumā.

1.2.3.7. Individuālie uzņēmumi

Katru gadu nepieciešams pārskatīt kapitālsabiedrību gada pārskatā padziļināti analizējamo valstij piederošo kapitālsabiedrību sarakstu, ņemot vērā būtiskākās izmaiņas valsts resursu ieguldījumos kapitālsabiedrībās un to pārvaldībā, atsevišķi analizējot lielākās un nozīmīgākās kapitālsabiedrības. Individuālo uzņēmumu analīzē tiek iekļauti būtiskāko tautsaimniecības nozaru lielākās kapitālsabiedrības, vērtējot tādus lielumu raksturojošus rādītājus kā apgrozījums, aktīvu apjoms un darbinieku skaits. Par katru no detalizēti analizējamajām kapitālsabiedrībām, ņemot par pamatu to iesniegtos auditētos finanšu pārskatus, jānorāda tās darbības veidu, akcionāru struktūru, mērķus, uzdevumus, dividenžu politiku, informāciju par meitas vai asociētajiem uzņēmumiem, kā arī tās darbību un finansēm pārskata gadā.

Pielikumi

Pielikums Nr. 1 - Gada pārskata sagatavošanas procedūra un shēma

Darbība	Atbildīgais	Darbības apraksts	Izmantotie dati, informācijas avoti	Izpildes laiks
Vienotas informācijas apkopošanas pieejas definēšana	Atbildīgā institūcija (AI)	AI izveido detalizētu un vienotu informācijas apkopošanas pieeju par pamatu ņemot šajā metodoloģijā ietvertos jautājumus.	Gada pārskata metodoloģija	Pirms 2012. gada kapitālsabiedrību gada pārskatu auditu noslēgšanās un pārskatu publicēšanas, t.i., pirms 01.08.2012.

Nr.	Darbība	Atbildīgais	Darbības apraksts	Izmantotie dati, informācijas avoti	Izpildes laiks
1. Informācijas pieprasīšana					
1.1.	Detalizētas pārskatā iekļaujamās informācijas pieprasīšana no kapitālsabiedrībām	Atbildīgā institūcija	Par pamatu ņemot 2010. gada valsts aktīvu pārskatā izveidoto individuālo KS pārskata formu (sk. Latvijas Valsts uzņēmumu 2010.gada pārskata 6. sadaļu – Individuālie uzņēmumi), AI no katras KS pieprasa šādu informāciju: - aizpildītu anketu, kas atbilst KS norādītās individuālās formas sadaļām un iekļaujamai informācijai; - katras KS datu avotus, kas norādīti šī	Katras kapitālsabiedrības pārskata formā, kas izveidota, par pamatu ņemot 2010. gada valsts aktīvu pārskatā iekļauto KS individuālo formu, iekļauta informācija, kas tiek sniegta no šādiem katras KS auditētā gada pārskata avotiem: - apvienoto ieņēmumu pārskats (peļņas / zaudējumu pārskats);	Informācijas tiek pieprasīta nākamajā darba dienā pēc auditētā pārskata gala iesniegšanas termiņa. Pieprasīšanas laiks atkarīgs no normatīvajos aktos paredzētā gada pārskata iesniegšanas termiņa, kas ir aprīļa beigas, atsevišķos Gada pārskata likuma 24. panta noteiktajos

Nr.	Darbība	Atbildīgais	Darbības apraksts	Izmantotie dati, informācijas avoti	Izpildes laiks
			punkta „Izmantotie dati, informācijas avoti”, lai AI varētu pārbaudītu KS aizpildāmajā anketā sniegtās informācijas atbilstību. Visi dati, ko AI pieprasa, jānorāda kā konsolidētie finanšu dati.	- pārskats par finanšu stāvokli (balance); - naudas plūsmas pārskats; - konsolidēto pašu kapitāla izmaiņu pārskats; - piezīmes par attiecīgā gada pārskatu. Pamata informācijas avots ir KS auditētie gada pārskati, kas tiek sagatavoti saskaņā ar Latvijas grāmatvedības standartiem (LGS) vai Starptautiskajiem finanšu pārskatu standartiem (IFRS).	gadījumos – jūlija beigas.
1.2.	Ceturkšņa datu pieprasīšana	Atbildīgā institūcija	Lai tiktu uzturēta nepārtraukta informācijas atklātība, papildus iesniedzamajiem gada pārskatu datiem, pamatojoties uz speciāli izveidotu formu, AI no katras KS pieprasa tās katra ceturkšņa darbības datus. AI nosūta formu, ko aizpilda katra KS. Formas sadaļas tiek aizpildītas no šīs tabulas rindā „izmantotie dati, informācijas avoti” norādītajiem datu avotiem.	Katras kapitālsabiedrības ceturkšņu finanšu darbības rezultāti, t.sk., apvienoto ieņēmumu pārskats, naudas plūsmas pārskats un pārskats par finanšu stāvokli. Šie dati var nebūt auditēti.	Informācijas tiek pieprasīta nākamajā darba dienā pēc katra ceturkšņa beigām.
1.3.	Informācijas pieprasīšana no kapitāla daļu	Atbildīgā institūcija	AI pieprasa no kapitāla daļu turētājiem informāciju par nozaru attīstības tendencēm	Kapitāla daļu turētājs / nozares ministrija sagatavo pieprasīto	Pieprasīšana no katras nozares ministrijas / kapitāla

Nr.	Darbība	Atbildīgais	Darbības apraksts	Izmantotie dati, informācijas avoti	Izpildes laiks
	turētājiem (nozaru ministrijām u.c. institūcijām, kas ir KS kapitāla daļu turētāji) / nozares ministrijām		un izmaiņām pārskata gadā, kā arī ieteikumus pārvaldības uzlabošanai, vienreiz gadā katrai KS izsūtīt speciāli izveidotu anketu, kas ietver informāciju, kas aprakstīta šī metodoloģijas 1.2.1.2. punktā. Ja AI pati ir kapitāla daļu turētājs, tad informācija netiek pieprasīta, bet AI pati sagatavo nepieciešamo informāciju. Tiek pieprasīta arī informācija par attiecīgās nozares aprakstā iekļaujamo informāciju.	informācija, izmantojot informāciju par valstij piederošajām un privātajām kapitālsabiedrībām / komersantiem, Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes, nozares ministriju interneta vietnēs u.c. datu avotos publiski pieejamo informāciju, kas norādīta Pielikumā Nr. 4.	daļu turētāja notiek līdz attiecīgā gada aprīļa mēneša pēdējam datumam.
2. Informācijas sagatavošana					
2.1.	Valsts uzņēmumu gada pārskatam nepieciešamo kapitālsabiedrību datu sagatavošana	KS valde	Kapitālsabiedrību valde pamatojoties uz jau 2010. gada valsts aktīvu pārskatā izveidoto individuālo kapitālsabiedrības pārskata formu (skatīt 2010. gada pārskatu par valsts uzņēmumiem) pēc atbildīgās institūcijas pieprasījuma sagatavo informāciju, kura norādīta šīs tabulas sadaļā „izmantotie dati, informācijas avoti”.	Katras kapitālsabiedrības pārskata formā, kas izveidota, pamatojoties uz jau 2010. gada valsts aktīvu pārskatā iekļauto formu, iekļauta šāda informācija, kas tiek ievietota no šādiem katras KS auditētā gada pārskata avotiem: - apvienoto ieņēmumu pārskatu, - pārskatu par finanšu stāvokli, - naudas plūsmas pārskatu; - konsolidēto pašu kapitāla izmaiņu pārskats; - piezīmes par attiecīgā gada	2 līdz 3 nedēļu laikā pēc katras kapitālsabiedrības auditēta gada pārskata apstiprināšanas katras KS valde sagatavo norādīto informāciju. Darbības izpildes laiks atkarīgs no normatīvajos aktos paredzētā gada pārskata iesniegšanas termiņa, kas ir aprīļa beigas vai atsevišķos Gada pārskata likuma 24. panta noteiktajos gadījumos – jūlija beigas.

Nr.	Darbība	Atbildīgais	Darbības apraksts	Izmantotie dati, informācijas avoti	Izpildes laiks
				pārskatu. Pamata informācijas avots ir katras KS auditētie gada pārskati, kas tiek sagatavoti saskaņā ar Latvijas grāmatvedības standartiem (LGS) vai Starptautiskajiem finanšu pārskatu standartiem (IFRS).	
2.2.	Ceturkšņa datu sagatavošana	KS valde	Papildus iesniedzamajiem gada pārskatiem pēc atbildīgās institūcijas pieprasījuma valsts uzņēmumu valde sagatavo ceturkšņa darbības datus, pamatojoties uz izveidotu pārskata formu, ko KS valdei nosūta AI.	Katras kapitālsabiedrības ceturkšņu darbības rezultāti, iekļaujot informāciju no šādiem ceturkšņu datu avotiem: apvienoto ieņēmumu pārskats, naudas plūsmas pārskats un pārskata par finanšu stāvokli, kas netiek auditēts.	Katra KS sagatavo nepieciešamo informāciju 2 līdz 3 nedēļu laikā pēc katra ceturkšņa beigām
2.3.	Nozaru apskata sagatavošana	Nozaru ministrijas	Pēc atbildīgās institūcijas pieprasījuma katra nozares ministrija sagatavo gada pārskata nozaru apskatos iekļauto informāciju, t.sk.: - par nozaru attīstības tendencēm un izmaiņām pārskata gadā; - par nozarē darbojošos uzņēmumu pārvaldību, likvidāciju, apvienošanās u.c.; - attiecīgās nozares aprakstā iekļaujamo informāciju.	Nozaru ministriju mājas lapās pieejamā informācija un to sniegtās ziņas, valstij piederošo un privāto kapitālsabiedrību, Latvijas republikas Centrālās statistikas pārvaldes mājas lapas, kapitālsabiedrību iesniegtā informācija, u.c. informācijas avoti, kas norādīti šīs metodoloģijas 4. pielikumā.	1 līdz 2 mēnešu laikā pirms informācijas apkopošanas (attiecīgā gada jūnijs līdz jūlijs), kas paredzēta ne vēlāk kā līdz konkrētā gada 1. septembrim

Nr.	Darbība	Atbildīgais	Darbības apraksts	Izmantotie dati, informācijas avoti	Izpildes laiks
			Papildus skatīt šīs metodoloģijas 1.2.1.2. sadaļu.		
2.4.	Pārvaldības principu ieteikumu izstrādāšana	Kapitāldaļu turētājs (nozaru ministrijas vai cita institūcija)	Katrs kapitāla daļu turētājs izstrādā ieteikumus kapitālsabiedrību pārvaldes principu efektivitātes uzlabošanai, kā arī ieteikumus attiecībā uz gada pārskatu sagatavošanu un atskaišu formu sagatavošanu. Visi ieteikumi vienreiz gadā tiek iekļauti AI nosūtītā speciāli izveidotā formā.	Turējumā esošo kapitālsabiedrību iesniegtie ieteikumi	Ne vēlāk kā 2 mēnešus pirms valsts uzņēmumu gada pārskata publicēšanas (līdz attiecīgā gada 1. jūlijam)
3. Informācijas iesniegšana					
3.1.	Pārskatam nepieciešamo valsts uzņēmumu datu iesniegšana atbildīgajai institūcijai	Atbildīgā institūcija un KS valde	Par pamatu ņemot 2010. gada valsts aktīvu pārskatā izveidoto individuālās kapitālsabiedrības formu katras kapitālsabiedrības uzdevums ir iesniegt un atbildīgās institūcijas uzdevums ir saņemt katras KS aizpildītu formu, kā arī auditēta gada pārskata informāciju, kas iekļauta šīs tabulas sadaļā „izmantotie dati, informācijas avoti”.	AI nosūtītā forma, kas izveidota, pamatojoties uz jau 2010. gada valsts aktīvu pārskatā iekļauto formu, tiek aizpildīta, izmantojot šādus auditētā gada pārskata avotus: - apvienoto ieņēmumu pārskats; - pārskats par finanšu stāvokli; - naudas plūsmas pārskats; - konsolidēto pašu kapitāla izmaiņu pārskats; - piezīmes par attiecīgā gada pārskatu.	3 līdz 4 nedēļu laikā pēc tam, kad kapitāldaļu turētājs ir apstiprinājis auditētos pārskata gada finanšu datus
3.2.	Ceturkšņa datu	KS	Papildus iesniedzamajiem gada pārskatiem	Katras kapitālsabiedrības ceturkšņu	Katra KS iesniedz aizpildāmo

Nr.	Darbība	Atbildīgais	Darbības apraksts	Izmantotie dati, informācijas avoti	Izpildes laiks
	iesniegšana		kapitālsabiedrības iesniedz ceturkšņu datus, pamatojoties uz izveidotu pārskata formu	darbības rezultāti iekļaujot šādu informāciju: peļņas vai zaudējumu aprēķins, naudas plūsmas pārskats, kas tiek sagatavota saskaņā ar LGS vai IFRS.	formu 3 līdz 4 nedēļu laikā pēc katra ceturkšņa beigām
3.3.	Nozaru informācijas iesniegšana	Nozaru ministrijas / kapitāla daļu turētājs	Katra nozares ministrija / kapitāla daļu turētājs iesniedz informāciju, kas tiks iekļauta gada pārskata nozaru apskatos, t.sk. nozaru attīstības tendences, izmaiņas pārskata gadā, informāciju saistībā ar nozarē darbošos uzņēmumu pārvaldību, likvidāciju, apvienošanos, nozaru aprakstos iekļaujamo informāciju u.c.	Informācija saistībā ar nozarē darbošos uzņēmumu pārvaldību, likvidāciju, apvienošanos u.c. darījumiem, kā arī nozaru attīstības tendencēm un izmaiņām pārskata gadā u.c. informācija, kas iekļauta šīs metodoloģijas 4. pielikumā	1 līdz 2 mēnešus pirms informācijas apkopošanas (no attiecīgā gada jūlija līdz augustam), kas paredzēta ne vēlāk kā līdz konkrētā gada 1.septembrim
3.4.	Informācijas iesniegšana par izmaiņām normatīvajos aktos	Atbildīgā institūcija	Iesniedz informāciju vēstules formā, kurā iekļautas veiktās izmaiņas normatīvajos aktos, kas attiecas uz valsts uzņēmumu pārskata gadā	Ministru kabineta pieņemtie normatīvo aktu grozījumi	Ne vēlāk kā 2 mēnešus pirms valsts uzņēmumu gada pārskata publicēšanas (līdz attiecīgā gada jūnija beigām)
4. Informācijas apkopošana					
4.1.	No valsts KS, kurās valsts ir vairākuma akcionārs, saņemtais informācijas apkopošana, t.sk.: - finanšu dati no	Atbildīgā institūcija	Atbildīgās institūcijas pienākums ir apkopot visu saņemto un nepieciešamo informāciju no valsts uzņēmumiem, atbilstoši atbildīgās institūcijas informācijas pieprasījumam. Saņemtā informācijas tiek ievietota vienotā	Valsts uzņēmumu iesniegtās aizpildāmās formas: - gada pārskata finanšu datu forma; - pārvaldības jautājumu forma;	2 līdz 3 nedēļu laikā no informācijas saņemšanas un ne vēlāk kā līdz konkrētā gada 15. septembrim.

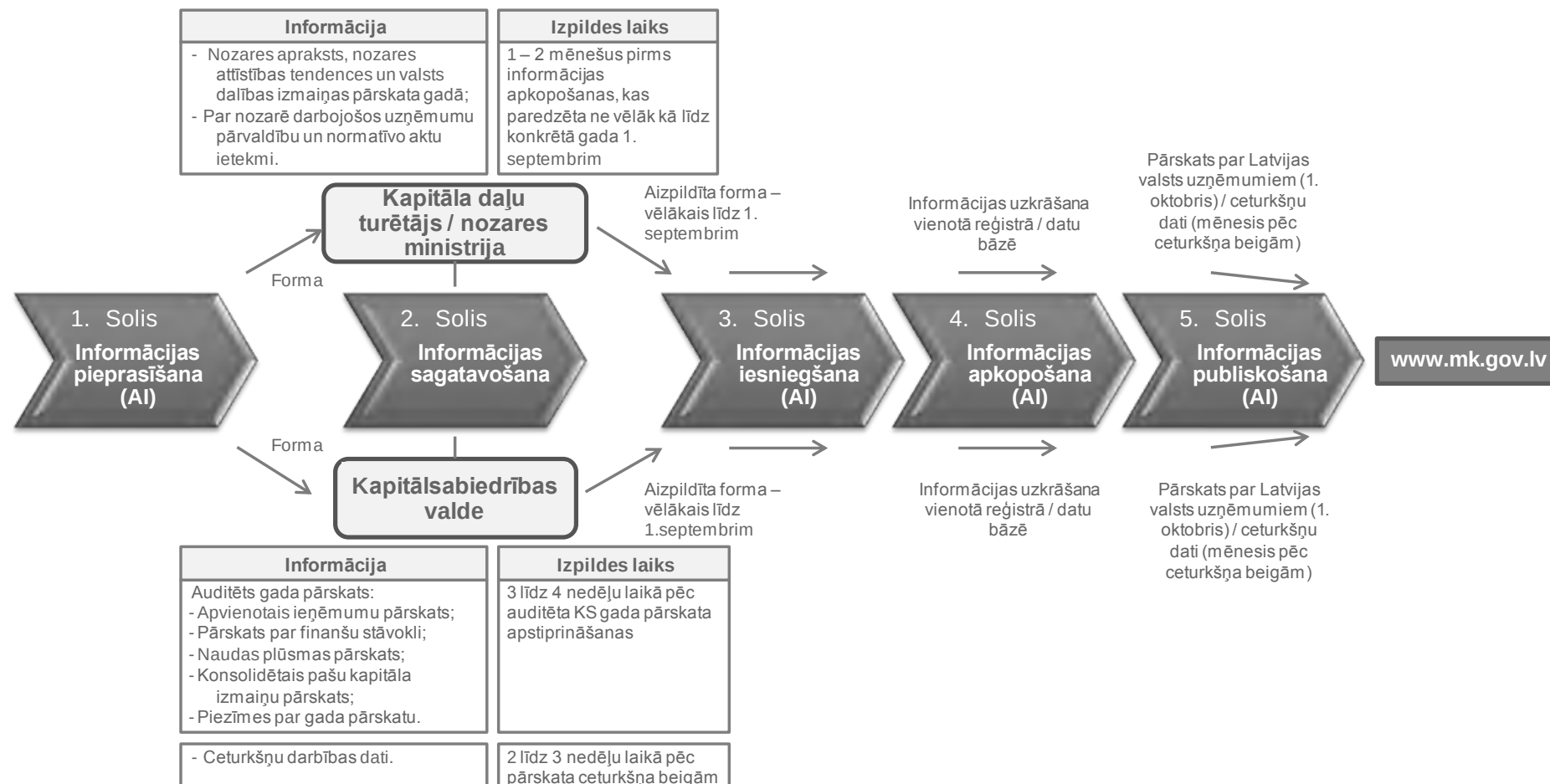
Nr.	Darbība	Atbildīgais	Darbības apraksts	Izmantotie dati, informācijas avoti	Izpildes laiks
	auditēta gada pārskata; - katra ceturkšņa dati; - kapitāla daļu turētāja ieteikumi pārvaldības un normatīvo aktu jautājumus un valsts dalība katrā KS.		datu bāzē, kura tiek uzkrāta informācija arī par iepriekšējiem periodiem. Katrā KS gada pārskata finanšu dati un kapitāla daļu turētāja ieteikumi pārvaldības un normatīvo aktu jautājumos un valsts dalība katrā KS, ņemot par pamatu Latvijas Valsts uzņēmumu 2010. gada pārskatu, tiek iekļauta katra gada pārskata par valsts uzņēmumiem. Par šo atbildīga ir AI. AI pārbauda katras KS atsūtītās formas par gada pārskata finanšu datiem atbilstību, salīdzinot norādīto formu un šādu katras KS atsūtīto informāciju: - apvienoto ieņēmumu pārskats, - pārskats par finanšu stāvokli, - naudas plūsmas pārskats; - konsolidēto pašu kapitāla izmaiņu pārskats; - piezīmes par attiecīgā gada pārskatu. Ceturkšņa dati tiek ievietoti speciāli izveidotā datu bāzē.	- ceturkšņa datu forma.	
4.2.	Informācijas apkopošana par tām KS, kurās valsts ir mazākuma akcionārs, saņemtās informācijas	Atbildīgā institūcija	Atbildīgā institūcija apkopo gada pārskatam nepieciešamo informāciju par tām kapitālsabiedrībām, kur valsts ir mazākuma akcionārs. Saņemtā informācijas tiek ievietota	Izmantojot atbildīgās institūcijas pārraudzībā esošo informāciju, bet nepieciešamības gadījumā – pieprasot šādu informāciju no	Ne vēlāk kā līdz konkrētā gada 1. septembrim

Nr.	Darbība	Atbildīgais	Darbības apraksts	Izmantotie dati, informācijas avoti	Izpildes laiks
	apkopošana, t.sk.: - finanšu dati no auditēta gada pārskata; - katra ceturkšņa dati.		vienotā datu bāzē, kura tiek uzkrāta informācija arī par iepriekšējiem periodiem.	nozares ministrijas vai kapitāldaļu turētāja: - apvienoto ieņēmumu pārskats, - pārskats par finanšu stāvokli, - naudas plūsmas pārskats, - konsolidēto pašu kapitāla izmaiņu pārskats un piezīmes par attiecīgā gada pārskatu.	
4.3.	Informācijas apkopošana un datu uzturēšana par valsts dalību kapitālsabiedrībās	Atbildīgā institūcija	Atbildīgā institūcija apkopo un uztur aktuālo informāciju datu bāzē / reģistrā vai izveidotā tabulas veidnē par valsts dalību dažādās kapitālsabiedrībās, t.sk. kapitāldaļu turētāju, kapitāldaļu apjomu, KS darbības nozari u.c.	Detalizētā anketā apkopota informācija par kapitāldaļu turētāju, kapitāldaļu apjomu, kapitālsabiedrības darbības nozari u.c. informācija, kas tiek nosūtīta katra gada 1. jūnijā	Pēc aizpildītās anketas saņemšanas, ne vēlāk kā līdz 1. augustam aktuālo informāciju AI atjauno reģistrā vai izveidotā tabulas veidnē.
5. Informācijas publiskošana					
5.1.	Gada pārskata publiskošana	Atbildīgā institūcija	Atbildīgā institūcija publisko tās sagatavoto valsts uzņēmumu gada pārskatu. Pārskata tiek publicēts Ministru kabineta (www.mk.gov.lv) interneta vietnē.	Apkopotā informācija no kapitāla daļu turētājiem / nozaru ministrijām un informācija kas iekļauta par kapitālsabiedrību aizpildītajām formām, kas aizpildītas un izvērtētas pēc šādiem auditēta gada pārskata datiem: - apvienoto ieņēmumu	Ne vēlāk kā līdz attiecīgā gada 1. oktobrim

Nr .	Darbība	Atbildīgais	Darbības apraksts	Izmantotie dati, informācijas avoti	Izpildes laiks
				pārskats; - pārskatu par finanšu stāvokli; - naudas plūsmas pārskats; - konsolidēto pašu kapitāla izmaiņu pārskats; - piezīmes par attiecīgā gada pārskatu.	
5.2.	Ceturkšņa datu publiskošana	Atbildīgā institūcija	AI publicē ceturkšņu informāciju Ministru kabineta (www.mk.gov.lv) interneta vietnē.	KS ceturkšņu dati	Mēneša laikā pēc attiecīgā ceturkšņa beigām.

Tālāk norādīta shēma ar būtiskākajiem soļiem gada pārskata izveides procesā, kā arī ceturkšņu datu apkopošanā. Detalizēts katra soļa apraksts skatāms iepriekšējā tabulā.

Pielikums Nr. 2 - Valsts kapitālsabiedrību gada pārskata saturs

Zemāk atsevišķās sadaļās ieskicēts provizorisks gada pārskata saturs un īsumā raksturots katras pārskata sadaļas būtība.

1. Kopsavilkums

Lai Latvijas valsts uzņēmumu gada pārskata lietotāji gūtu vispārīgu priekšstatu par lielākajām un nozīmīgākajām kapitālsabiedrībām, valsts iesaistišanos to pārvaldībā un to finanšu situāciju, kopsavilkumā tiek iekļauta tabula ar galvenajiem finanšu rādītājiem (apgrozījums, peļņa/zaudējumi, aktīvi, darbinieki, dotācijas, dividendes), kas konsolidēti par visām pārskatā iekļautajām kapitālsabiedrībām. Apkopotie fakti, finanšu un statistiskā informācija ļauj novērtēt kapitālsabiedrību darbību pārskata gadā attiecībā pret iepriekšējo gadu.

2. Ievads

Ievadā premjers vai kāda cita augsta valsts amatpersona sniedz redzējumu par valsts uzņēmumu darbību, to būtiskākajiem attiecīgā gada veikumiem un turpmāko attīstību.

3. Esošie valsts aktīvu un resursu pārvaldes principi, būtība un mehānismi

Šajā sadaļā nepieciešams sniegt informāciju par kapitālsabiedrību pārvaldībā iesaistītajām institūcijām. Tiek sniegta informācija par esošajiem kapitālsabiedrības pārvaldes mehānismiem. Sadaļā tiek iekļauti arī uzdevumi, kas jārisina valsts uzņēmumu pārvaldes jomā.

4. Grāmatvedības uzskaites principi un citas prasības

Sadaļā uzskaitīti Latvijas republikas likumi, grāmatvedības uzskaites principi u.c. normatīvie akti, kas tiek ievēroti šī pārskata sagatavošanā, kā arī būtiskākās prasības, kas jāievēro kapitālsabiedrībās.

5. Būtiskākās izmaiņas pārvaldībā un valsts resursu ieguldījums

Sadaļā tiek aprakstītas izmaiņas valsts resursu ieguldījumos kapitālsabiedrībās un to pārvaldē attiecībā pret iepriekšējo gadu. Nepieciešams norādīt arī pārskata gadā iegādātās un pārdotās kapitālsabiedrības.

6. Pārskata sagatavošanā izmantotā metodika

Šajā sadaļā jāiekļauj galvenās izmaiņas gada pārskata sagatavošanas metodoloģijā un pārskata formātā attiecībā pret iepriekšējo gada pārskatu, ja tādas tiek veiktas. Nepieciešams norādīt informācijas avotus, no kuriem pārskatā atainotā informācija iegūta. Pārskatā iekļaujami arī citi papildu aspekti, kas jāņem vērā, izvērtējot kapitālsabiedrību gada pārskatu, kā piemēram, atsevišķu aktīvu kategoriju neiekļaušana bilancē. Sadaļā tiek iekļautas arī tehniskas piezīmes par finanšu rādītājiem, kur aprakstīta to aprēķināšanas pieeja.

7. Finanšu kopsavilkums

Finanšu kopsavilkumā nepieciešams atspoguļot finanšu rādītājus, kas konsolidēti par visiem pārskatā iekļautiem uzņēmumiem par vismaz trīs gadu periodu, lai objektīvi varētu novērtēt

kapitālsabiedrību darbību (apgrozījums, EBITDA, EBIT, peļņa/zaudējumi, peļņa/zaudējumi neieskaitot finanšu sektoru, aktīvi, nauda, pašu kapitāls, aizņēmumi, darbinieki, dotācijas, dividendes, pašu kapitāla atdeve, aktīvu atdeve, EBITDA un apgrozījuma attiecība, peļņas un apgrozījuma attiecība, pašu kapitāla un aktīvu attiecība), kā arī sekojoši grafiki:

- grafiki, kas rāda kopējās tendences galvenajos konsolidētos rādītājos trīs gadu periodā (EBITDA grafiks, dividendes grafiks, peļņas grafiks, aktīvu atdeves grafiks, pašu kapitālu grafiks);
- grafiki, kas rāda izmēru rādītājus pa nozarēm attiecīgajā gadā (aktīvu grafiks, pašu kapitālu grafiks, apgrozījumu grafiks, aizņēmumu grafiks, dotāciju un dividenžu grafiks);
- grafiki, kas rāda nozaru īpatsvaru Latvijas ekonomikā, un tad salīdzina valsts kapitāldaļu īpatsvaru nozaru kopējā izmērā;
- grafiki, kas salīdzina valsts uzņēmumu galvenos finanšu rādītājus nozaru griezumā (EBIT, aizņēmumu un EBIT attiecība, pašu kapitāla atdeve, strādājošo skaits, apgrozījums uz vienu strādājošo), lai varētu salīdzināt visu pārskatā iekļauto uzņēmumu darbības rādītājus konkrētas nozares ietvaros.

8. *Finanšu pārskats pa sektoriem*

Gada pārskatā jāiekļauj tabulā sastrukturēti finanšu rādītāji, kas nozares griezumā konsolidēti par visiem pārskatā iekļautiem uzņēmumiem par attiecīgo gadu (apgrozījums, EBITDA, EBIT, peļņa/zaudējumi, aktīvi, pašu kapitāls, darbinieki, dotācijas, dividendes, pašu kapitāla atdeve, aktīvu atdeve, EBITDA un apgrozījuma attiecība, peļņas un apgrozījuma attiecība, pašu kapitāla un aktīvu attiecība).

9. *Nozaru apskats*

Latvijas valsts uzņēmumu gada pārskatā nepieciešams iekļaut informāciju par nozarēm, kurās pārstāvētas pārskatā iekļautās valstij pilnībā vai daļēji piederošās kapitālsabiedrības. Katras konkrētās pārskatā apskatītās nozares sadaļā iekļaujamā informācija var atšķirties, ņemot vērā tās specifiku, taču tām raksturīga vienojoša struktūra:

- vispārīgs komentārs par nozari, tās nozīmi Latvijas ekonomikā, attīstību;
- nozares regulējums, kur tiek minētas atbildīgās institūcijas, kam ir būtiska loma nozares regulējumā;
- tirgus struktūra un konkurence, kas tiek iedalīta un analizēta apakšnozarēs attiecīgi katras nozares specifikai. Šajā sadaļā tiek uzskaitīti lielākie tirgus spēlētāji, sniegta informācija par to tirgus daļām, kā arī aprakstīti un salīdzināti to darbības rādītāji un situācijas maiņa laika dimensijā.

Pārskatā iekļauti šādu nozaru apskati:

- enerģētika;
- elektroniskie sakari;
- mežsaimniecība;
- transports;
- nekustamie īpašumi;
- veselības aprūpe;

- pārējie uzņēmumi.

Katrā no nozaru apskatiem jāiekļauj:

- tabulas veidā strukturēta informācija par galvenajiem valsts uzņēmumiem konkrētajā nozarē. Informācija iekļauj nosaukumu, darbības jomu, apgrozījumu, darbinieku skaitu un valsts īpašuma īpatsvaru;
- tabulas veidā strukturētus finanšu rādītājus Skat. Pielikums Nr.3) par galvenajiem valsts uzņēmumiem konkrētajā nozarē trīs gadu periodā;
- grafiku, kas atspoguļo katra valsts uzņēmuma īpatsvaru pret visiem šīs nozares valsts uzņēmumiem;
- grafiku, kas parāda galveno finanšu rādītāju tendences katram no galvenajiem uzņēmumiem trīs gadu periodā: apgrozījums, EBITDA apgrozījuma attiecība, pašu kapitāls, aizņemtais kapitāls, pašu kapitāla atdeve, aktīvu atdeve, dividendes un dotācijas.

10. Individuālie uzņēmumi

Šajā sadaļā par katru pārskatā iekļauto kapitālsabiedrību jāiekļauj informācija par:

- tās pamatdarbības veidu;
- kapitāla daļas turētāju;
- meitas vai asociētajiem uzņēmumiem;
- darbību un finansēm;
- mērķiem un uzdevumiem
- dividendēm, dividenžu politiku.

Tiek iekļauti arī darbību raksturojoši finanšu rādītāji (neto apgrozījums, EBITDA, peļņa/zaudējumi, aktīvi, pašu kapitāls, darbinieki, dividendes), kā arī sekojoši koeficienti: EBITDA marža, kreditoru parāds/pašu kapitāls, pašu kapitāla un aktīvu attiecība no trīs gadu periodā. Pašu kapitāla atdeve un aktīvu atdeve norādīta par trīs gadu periodu. Nepieciešams arī iekļaut grafiku, kas atspoguļo kapitālsabiedrības akcionāru struktūru.

Visām pārskatā ievietotajām tabulām un grafikiem tiek pievienots paskaidrojošs teksts.

11. Pielikumi

Pārskatam būtu jāpievieno četrus pielikumus:

- pilns valstij piederošo uzņēmumu saraksts, un valsts īpašuma īpatsvars tajos;
- pielikumā iekļaujami tādi katras kapitālsabiedrības finanšu rādītāji kā apgrozījums, peļņa/zaudējumi, aktīvu kopsumma, kā arī kapitālsabiedrības darbības veids, pārskata un iepriekšējā gada nozare vai kategorija;
- kapitālsabiedrību darbību raksturojošo rādītāju skaidrojums, kur iekļauti rādītāji, kas tiek aprēķināti, izmantojot peļņas / zaudējumu pārskatā un bilancē pieejamo finanšu informāciju, kā arī citi rādītāji, kā piemēram, darbinieku skaits un dotācijas;
- gada pārskatā izmantotie saīsinājumi.

Peļņa un zaudējumi, tūkst. Ls	
Neto apgrozījums	Neto apgrozījumu veido tie ieņēmumi no kapitālsabiedrības pamatdarbības, kas ir saistīti ar produkcijas pārdošanu un pakalpojumu sniegšanu.
EBITDA	EBITDA (akronīms no angļu valodas – <i>earnings before interest, taxes, depreciation, and amortization</i>) jeb bruto peļņa, lai gan nav vispārpieņemts grāmatvedības termins, praksē tiek bieži izmantots. Rāda peļņas no saimnieciskās darbības apjomu, pirms no tās tiek veikti procentu, nodokļu, nolietojuma un amortizācijas atskaitījumi.
Peļņa/zaudējumi	Šajā sadaļā atainots kapitālsabiedrības darbības finansiālais rezultāts noslēdzot attiecīgo darba ciklu (finanšu gadu, kas var atšķirties no astronomiskā gada). Tā ir tīrā peļņa vai zaudējumi pēc finanšu izmaksām, nodokļu nomaksas un nolietojuma atskaitījumiem.
Balance, tūkst. Ls	
Aktīvi	Aktīvi ir kapitālsabiedrības resursi, kuri pagātnes notikumu rezultātā ir iegūti tās rīcībā un no kuriem nākotnē ir sagaidāms ekonomisks izdevīgums.
Pašu kapitāls	Pašu kapitāls ir uzņēmuma aktīvos atlikusi daļa pēc tam, kad ir atskaitīta visu saistību kopsumma.
Koeficienti	
EBITDA un neto apgrozījuma attiecība	Šo EBITDA rentabilitātes rādītāju aprēķina, izdalot peļņu pirms procentu izdevumu un nodokļu nomaksas un nolietojuma atskaitījumiem (EBITDA) ar vidējo pārskata perioda neto apgrozījumu. Vidējo pārskata perioda rādītāju iegūst, saskaitot perioda sākuma un beigu rādītāju un izdalot to ar divi.
Peļņas un neto apgrozījuma attiecība	Šo rādītāju aprēķina, izdalot tīro peļņu pārskata perioda beigās ar pārskata perioda vidējo neto apgrozījumu. Vidējo pārskata perioda rādītāju iegūst, saskaitot perioda sākuma un beigu rādītāju un izdalot to ar divi.
Pašu kapitāla atdeve (ROE)	Pašu kapitāla atdeves rādītāju iegūst, izdalot perioda beigu neto peļņu (zaudējumus) ar pārskata perioda vidējo pašu kapitāla apjomu. Vidējo pārskata perioda rādītāju iegūst, saskaitot perioda sākuma un beigu rādītāju un izdalot to ar divi.

Aktīvu atdeve (ROA)	Aktīvu atdeves rādītāju iegūst, izdalot pārskata perioda tiro peļņu (zaudējumus) ar perioda vidējo aktīvu kopsummu. Vidējo pārskata perioda rādītāju iegūst, saskaitot perioda sākuma un beigu rādītāju un izdalot to ar divi.
Pašu kapitāla un aktīvu attiecība (Equity/Assets)	Šo rādītāju aprēķina, izdalot pašu kapitālu ar pārskata perioda vidējo kopējo aktīvu rādītāju. Vidējo pārskata perioda rādītāju iegūst, saskaitot perioda sākuma un beigu rādītāju un izdalot to ar divi.
Akcionāru struktūra	
Valsts kapitāla daļa un pārējie nozīmīgākie akcionāru	Šeit norāda attiecīgās kapitālsabiedrības akcionāru struktūru
Citi rādītāji	
Dividendes, tūkst. Ls	Šajā sadaļā ir iekļautas dividendes jeb daļa no peļņas, ko attiecīgā kapitālsabiedrība iemaksā valsts budžetā.
Dotācijas, tūkst. Ls	Līdzekļi, kas tiek piešķirti no valsts budžeta, lai nodrošinātu valsts funkciju izpildi.
Vidējais darbinieku skaits	Darbinieku skaits ir viens no rādītājiem, kas apzīmē kapitālsabiedrības lielumu.

Pielikums Nr. 3 - Valsts dalības kapitālsabiedrībās pamatojums

Tirgus nepilnības

Valstij nevajadzētu piederēt uzņēmumiem, ja brīvās konkurences tirgus apstākļos (t.i., ja privātā sektora īpašumā atrodas visi uzņēmumi) tiek sasniegta maksimālā sabiedrības labklājība. Tādā gadījumā valstij būtu jānodrošina tikai īpašuma tiesību aizsardzība. Tomēr, ja pastāv situācijas, kas tiek sauktas par tirgus nepilnībām (*market failures*), valstij rodas pamats iejaukties tirgus mehānismā, jo šādā veidā tirgus nepilnības var tikt mazinātas un uzlabota kopējā sabiedrības labklājība.

Būtiskākās tirgus nepilnības ir šādas:

- dabiskie monopoli (*natural monopolies*) jeb konkurences trūkums;
- ārējās ietekmes (*externalities*) jeb ražošanas vai patēriņa pozitīvi vai negatīvi blakusefekti;
- sabiedriskās preces (*public goods*), kuras raksturo tādas īpašības kā kopīgs patēriņš (*non-rivalry*) un neizslēdzamība (*non-excludability*).

Ar kopīgo patēriņu tiek saprasts, ka vien indivīdam patērējot konkrētu preci, nesamazinās cita indivīda šīs pašas preces patēriņš. Ar neizslēdzamības definīciju tiek saprastas tādas preces, kuru patērētāju izslēgšana nav vēlama vai nav reālistiska.

Tomēr jāņem vērā, ka sabiedrības labklājība tiks uzlabota tādos gadījumos, kad ieguvumi no valsts iejaukšanās brīvajā tirgū, risinot tirgus nepilnības, pārsniedz izmaksas, kas rodas no potenciālajām valsts nepilnībām (*government failures*), kad rodas no augstām starpniecības izmaksām, nepilnīgas informācijas (*information asymmetry*), rentes meklēšana (*rent-seeking*) u.c. faktoriem.

Normatīvajos aktos noteiktie iemesli valsts uzņēmumu veidošanai

Valsts īpašumā esošiem uzņēmumiem ir dažādas lomas nozarēs un valsts ekonomikā kopumā. Tām ir arī atšķirīgi mērķi. Dažām kapitālsabiedrībām ir tādi mērķi kā pakalpojumu, piemēram, veselības aprūpes, nodrošināšana visiem sabiedrības locekļiem vai konkrēta līmeņa nodarbinātības nodrošināšana. Valsts dalība kapitālsabiedrībās pamatota arī ar to stratēģiski svarīgo lomu kādā nozarē, kas definēta kā prioritāra un stratēģiski svarīga. Kapitālsabiedrībām ir liela nozīme valsts ekonomikā, un tās ir vienas no lielākajām darba devējām valstī.

Valsts uzņēmumu lomas ir noteiktas Latvijas, kā arī citu valstu attiecīgajos likumos. Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88.panta pirmajā daļā ir uzskaitīti seši gadījumi, kuros publiska persona var veikt komercdarbību:

- ja tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā;
- nozarē, kurā pastāv dabiskais monopols, tādējādi nodrošinot sabiedrībai attiecīgā pakalpojuma pieejamību;
- stratēģiski svarīgā nozarē;
- jaunā nozarē;
- nozarē, kuras infrastruktūras attīstībai nepieciešami lieli kapitālieguldījumi;

- nozarē, kurā atbilstoši sabiedrības interesēm nepieciešams nodrošināt augstāku kvalitātes standartu.

Lai gan liela daļa valsts uzņēmumu atbilst vismaz vienam no minētā panta punktiem, vairāku šī brīža valsts uzņēmumu atbilstību šim pantam var tikt plaši interpretēta.

Pielikums Nr. 4 - Gada pārskata sagatavošanā izmantojamie informācijas avoti

Pārskata sagatavošanā var tikt izmantoti šādi informācijas avoti:

- valstij piederošo un privāto kapitālsabiedrību interneta vietnes;
- gada pārskatā iekļauto kapitālsabiedrību auditētie gada pārskati;
- MK interneta vietne;
- nozaru ministriju interneta vietnes;
- likumi.lv interneta vietne;
- Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes interneta vietne;
- Latvijas bankas interneta vietne
- Lursoft datu bāze
- SPRK interneta vietne
- Valsts kontroles ziņojumi
- citu institūciju/dienestu informācija (piemēram, Valsts meža dienests);
- citi publiski pieejamie informācijas resursi.